

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Helsinki, 18.11.2022

**VIITE
ASIA**

**Lausuntopyyntö 14.11.2022 VNS 8/2022 vp
Lausunto valtioneuvoston huoltovarmuusselonteosta**

Kalatalouden Keskusliitto on tutustunut selontekoon ja pitää sitä kattavana katsauksena Suomen huoltovarmuuden tämänhetkiseen tilanteeseen. Selonteon keskeinen sisältö on tiivistetty luonnoksessa liitteeksi 1. Esitämme tiivistelmän selkeämpää esilletuontia selonteossa.

Sivulla 30. todetaan kannattavan alkutuotannon olevan elintarvikehuollon turvaamisen perusedellytys. Erityisesti rannikkokalastuksen osalta on huomattava, että kannattavan alkutuotannon perusta täytyy tehdä jo kriisiajan ulkopuolella. Tähänastiset toimet rannikkokalastuksen turvaamiseksi esimerkiksi vahinkoeläinten aiheuttamilta ongelmilta eivät ole olleet riittäviä. Myöskään kalankasvatuksen luvitus ei vastaa kansallisia tuotantomahdollisuuksia ja -tarpeita.

Suomi on kalantuotannon suhteen teoriassa omavarainen, eli kalantuotanto ja -kulutus ovat likimain samansuuruisia. Kalantuotannostamme valtaosa on kuitenkin avomereltä troolattavaa silakkaa ja kilohailia, joiden elintarvikekäyttö on hyvin vähäistä. Polttoaineen saatavuus ja hinta ovat merikalastuksessa kriittisiä tekijöitä. Jos kriisiaikana jouduttaisiin säännöstelemään polttoainetta, tulisi etusijalle asettaa kalastus kotimaiseen elintarvikekäyttöön. Tässä yhteydessä on huomattava, että silakka- ja kilohailikiintiöistämme yli puolet on ulkomaalaisomisteisten yritysten hallinnassa, joten näiden hyödynnettävyys mahdollisena kriisiaikana on vain osin omissa käsissämme.

Suomessa syötävästä kalasta kaksi kolmasosaa on ulkomailta tuotua, suurelta osin norjalaista kassilohta. Norjan lohen osuuden vähentämiseksi järkevin keino olisi lisätä kotimaista kalanviljelyä ympäristöluvitusta helpottamalla. Kotitalouksissamme käytettävästä luonnonkalasta oli vuonna 2021 68 % itse kalastettua (LUKE, virallinen tilasto). Kosketus kalastukseen ja saaliiksi saadun kalan elintarvikekäyttöön on osa kansallista perintöämme ja tätä tulee vaalia kaikin keinoin myös tulevaisuudessa kansallisen huoltovarmuutemme osana.

Kansallinen huoltovarmuus lähtee yksittäisistä kotitalouksista. Selonteon liitteessä 1. on mainittu kotitalouksien varautumisen (KOVA) toimikunta, johon myös Kalatalouden Keskusliitto kuuluu. Työryhmän luoma 72 tuntia-konsepti on levinnyt yleiseen tietoisuuteen viimeisten vuosien aikana. Selonteon sivulla 51. todetaan, että Suomen huoltovarmuus ja kriisivalmius edellyttävät panostamista koulutukseen sekä että huoltovarmuuden kannalta kriittiset koulutuskokonaisuudet on säilytettävä korkeakoulujen ja toisen asteen opinto-ohjelmissa. Kalatalouden Keskusliiton ja KOVA-toimikunnan näkemyksen mukaan huoltovarmuusasiat kuuluvat kaikille koulutusasteille ja väestöryhmille. KOVA-toimikunta on tuottanut koulutusmateriaalia 72-tuntia konseptista myös erityisryhmille, kuten näkö- ja kuulovammaiset, kehitysvammaiset, lapset ja nuoret sekä seniorit.

Vesa Karttunen
Toiminnanjohtaja